

mtatkki

Hungarian Academy of Sciences
Centre for Social Sciences
Institute for Minority Studies

A PDF fájlok elektronikusan kereshetőek.

A dokumentum használatával elfogadom az
[Europeana felhasználói szabályzatát](#).

Novák Kristóf, Emanuel és Jakab, 1753; —
 Pattantus Ábrahám; —
 Pátrubán Márton és Márk, 1758; —
 Petrásko Gergely, 1832; —
 Placsintár Lukács és Deodát, 1737; —
 Rátz Jakab, 1762; —
 Szárokán Dávid, János, Márton és Lukács, 1760; —
 Szentpéteri Kristóf, 1760; —
 Simai Tóder, Márton, Izsák és Salamon, 1760; —
 Török Tóder, 1756; —
 Verzár Márton, 1760;
 Verzár Sándor, 1760; —
 Vikol Adeodát, 1760.

GOVRIK GERGELY.

Az örmény Communitas panasza 1747-ben.

— Az „Armenia“ történelmi okmánytárhoz. —

Az alábbiakban, a kezeink között levő eredeti okmány alapján közöljük az örmény Communitasnak azon sérelem-emelési iratát, melyet Mária Terézia idejében a „Nemes Erdély országa három Nemes Nemzetekből álló Méltóságos, Tekintetes és Nemes Statussaihoz és Rendeihez, Jó Kegyelmes és Méltóságos Uraihoz és Excellentiájokhoz és Nagyságokhoz“ intézett.

Az érdekes okiratban több pontban van felsorolva a kereskedéssel foglalkozó örmények sérelme s végezetül azon alázatos kérelem, miszerint a határozat, a sürgős orvoslási eljárás megindítása érdekében hozassék meg.

Az okirat következő:

Az tavalyi Ország Gyűlése alkalmatosságával is deplortuk vala alázatos Instantiánk által Excellentiád, Mgtok és Kegyelmetek előtt, mi modon tiltattattunk el az Bárányoknak és Bárány Bőreknek eddig ez országban mindenkor pacifice usualt vásárlásától, és azt is, mi modon vétettetett el Nemes Kükülvármegyében Szókefalván egy szegény földhez

ragadott Kereskedő Társunktól, költsön kért pénzel Toroczko táján szedett circiter két százig valo Bárány Bőrei, Vásárhelyi Szötsők által, midőn hazafelé hozta volna; sőt aztis demonstráltuk vala alázatosan, mely nagy kárára légyen ez mind az Nemes Hazafiainak, főképpen pedig az Adófizetőknek, minthogy a Szötsők csak a Dézmáját-is*) a Bárányoknak nem capaxok meg venni, a mit meg vesznek-is, felette oltson veszik, mind az eo Felsége Aerariumának, mivel hogy az Bárány bőreknek általunk valo ki nem vittethetésével az Harminczadoknak nagy detrimentuma vagyon.

Ezeket meg értvén, Excellentiád, Mgtok kegyelmeitek méltoztatott vala méltó Panaszunkot Atyai szivére venni, és az Méltóságos Királyi Guberniumnak orvasoltatását recomendálni.

A Méltóságos Királyi Gubernium-is hasonlóképpen Atyai Kegyes szivére vevén, méltoztatott vala resolvalni, hogy az arrol valo Parantsolatott nem értette ugy, hogy éppen se hult ne légyen szabad az Örménységnek, vagy másoknak Bárány-Bőreket szedni ez Országban, hanem csak a Szöts Czehoknak helysége körül, azért mentől hamarább méltoztatik ezt megorvosolni.

Értettük volt-is, hogy ezen dologban rendeltetett volt bizonyos Commissio, de azis az tavalyi Ország Gyűlésének vége felé lévén, a Commissio munkája fel sem olvastatthattott, annál-is inkább ezen dologban az régi ususon kívül semmi nem concludatatt, és így a Szöts Czehok s közöttünk valo Controversia láttatik quasi lite pendente lenni.

Nagy alázatossággal jelentyük kereskedésünknek illy káros Impedimentumát-is; hogy kivált némelly Magyar Városi Czehok felső országból le hozott Portékáinkat, Signanter a Gombkötők Bétsből hozott Sinorjainkat, Gombjainkat oculálván akár szőr, akár sellyem, akár sok, akár kevés, bár tsak egy Sing-is légyen, minden sokadalmi alkalmatossággal huszonnégy négy Pénzt exigálnak rajtunk, akár adhasuk el, akár ne, és így meg eshetik, hogy egy végetske szőr sinorért annyit fizetünk, hogy árrát kéttzer is meg haladgya.

Nem kevés kárunkra vagyon ez-is, hogy kivált az Magyar Városokban minden Sokadalmi alkalmatossággal, min-

*) Tized részét.

den kereskedőtől, vásár pénznek, vagy vámnak, vagy sátor helyi pénznek titulussa alatt hol 68. hol 80 pénzt vesznek rajtuk; Itten pedig Szebenben, Medgyesen, és Segesvárott így nem cselekszenek, hanem az ki mi keveset adhat, contentusok véle, sőt meg köszönik. Mellyekre nézve

Nagy reménységgel folyamodunk Excellentiádhoz és a Méltóságos. Tekintetes, Nemes Statusokhoz, és instálunk aláztatossággal méltotassék Excellentiád, Mgtok Kgyltek. Műnket-is azoknak számok közzüll valoknak lenni ismérni, az kiket Isten az Excellentiátok s Mgtok oltalma s szárnya alá bizott, és kegyes Atyai szívére venni

1-mo. Melly nagy hasznára légyen az Nemes Országnak fáradságos kereskedésünk mellett lévő Portékáinknak oltossága s a mellett kereskedő Tagjaink nagyobb részének utolsó szegénységre s koldusságra jutott állapotja.

2-do. Melly nagy gondgyok s oeconomiajok légyen más országoknak abban, hogy országokban lévő Portékáknak más országokra való által adattatásokkal a Pénzt bővittsék s ehez képest

3-tio. Melly nagy kára légyen ez Nemes Országnak ebben, hogy a Bárány bőrek az örménység általl ki nem vitetvén. Pénzt az által bé nem hozhatnak, mivel hogy az Bárány bőreknek csak az dézmáját-is nem capaxok a szötsők ez országban meg venni annál-is inkább ez Országból ki vinni; Ebből pedig

4-to. Melly nagy rövidsége vagy a Nemes Haza fiainak, de kivált az szegény Adozó rendnek, hogy midőn egyébből Pénzt nem igen kereshetvén, a Bárányokból prosperálhatnának valamint az Adonak lefizetésére, és azok rajtok maradnak, a mi keveset meg vésznek-is azt többire magok Várossokban hajtani várják, és ott nem az eladonak akarattya, nem-isr endes árra szerént vészik meg. úgy pedig hogy a mi áron az eleven Báránt meg vészik, sokszor drágábban adgyák el ez Hazábannal az Bőrit, mint ezt, kivált az tavallyi Esztendő bizonyittya. Ez pedig olyan kereskedés, hogy csak igen kevés ideig tart, míg az Bárányok aprobebb idejűek, az után az Szegénységen kárával is rajta vész.

5-to. Mű is Adofizetők vagyunk s az által² Felsőes Király és Fejedelem Aszszonyunk aerariumának hasznára

vagyunk, az eo Felsőes szolgálattára tehetségünk szerént képesek vagyunk, ez által is pedig a kereskedés által sok fáradságunk, s más országokra való járásunk alkalmatossággal életünket-is veszedelemre vetvén, valamitskét szerethetnénk az eo Felsőes Adójának lefizetésére.

6-to. Ez Nemes Hazában minden nemű kereskedésre, Adásra, Vevésre és a Commerciumokra szabadság engedett Articulariter Approbat. Const. Part. 3. Tit. 51 Art. 1. és tsak bizonyos Conditioik alatt való tilalmak vagy a ugyanott Titt. 52. Art. 1. Mellyek ellen mű soha nem vétetünk. Ezek szerént

Méltotassék Excellentiád és az Méltóságos Tkts Nemes Statusok ezen aláztat Instántiánkat-is az Méltóságos Királyi Guberniumnak hathatosan recomendálván, meg tiltott kereskedésünknek felszabadításában, és némelly szegény Társaságunk tagjaitól elvétellett Bőröknek visszaadattatásában mutatandó kegyes Gratiáját allaboralni, és olly kegyes Constitutiokat-is ezen dologban végezni, mellyek mellett tudván már egyszer magunkat mihez tartani, ne légyen szüntelen való változások alá rekesztetve eddig jó moddal folyt kereskedésünk, hanem élhessünk, és maradhassunk meg mű is Felsőes Király Aszszonyunk és örökös Fejedelmünk eo Felsőes Birodalmában, az Excellentiátok, s Nagyságtok Atyai Protectiojok alatt, minthogy egyébb modunk az kereskedésnél nintsen-is életünk táplálására. Melly meg mutatandó kegyes Atyai Assistentiájáért s manutentiojáért Isten meg á'gya Excellentiátok, Mgtokot, Kegyelmeteket, mű pedig holtig való aláztatos engedelmesség- maradunk,

Az Mlg. Grof Praesidens Urk. és az Mlgs Statusoknak aláztatos méltatlan Szolgai.

Ez Hazában Lévo örmény Communitas.

* * *

A főkormányzék a „Communitás“-nak 1747 márcz. 15-én benyújtott panaszát márcz. 18-án tartott ülésében már tárgyalta és a felhozott sérelmeket orvosolta. A latin szövegű válasz, mely az eredeti panasz irathoz van mellékelve, Henter Dávid protonotarius aláírásával van ellátva.

Közli: Dr. GOPCSA LÁSZLÓ.

